

NOTAT

Cpr-nummer - kan erhvervsdrivende lovligt kræve kundens cpr-nummer oplyst¹

Indledning

Private virksomheder beder ofte om kundens cpr-nummer for at registrere det og bruge det på forskellig måde. Det rejser spørgsmålet om lovligheden af både at afkræve kunden cpr-nummer samt registrere og bruge det. Dette notat beskriver i hvilke typer tilfælde, det er lovligt at kræve cpr-nummer oplyst.

To forskellige regelsæt

Der findes to love, der regulerer området. Disse er persondataloven og markedsføringsloven.

Persondataloven er den centrale lov på området

Persondataloven indeholder regler for, hvornår private virksomheder må behandle, dvs. indsamle, registrere og bruge oplysninger om en kundes cpr-nummer. Men den regulerer ikke, hvornår en virksomhed har krav på at få kundens cpr-nummer. Det kan derfor ikke efter persondataloven afgøres, om virksomheden kan afvise fx salg, hvis kunden ikke vil give samtykke til registrering og brug af sit cpr-nummer.

Datatilsynet fører tilsyn med, at reglerne i persondataloven overholdes.

Markedsføringsloven

Private virksomheder skal efter bestemmelsen i markedsføringslovens § 1 udvise god markedsføringsskik under hensyntagen til forbrugerne, erhvervsdrivende og almene samfundsinteresser. Når en virksomhed mener at have krav på at få kundens cpr-nummer oplyst ved indgåelse af en aftale, må det vurderes, om kravet er i overensstemmelse med god markedsføringsskik, eller om det er ulovligt at bede om cpr-nummeret.

Forbrugerombudsmanden fører tilsyn med, at reglerne i markedsføringsloven overholdes.

¹ Sidste afsnit i notatet er præciseret den 20. februar 2015

Persondatalovens regler – hvornår må private behandle cpr-nummer

En privat virksomhed må behandle kundens cpr-nummer, når det står i lovgivningen (1), eller kunden har givet sit udtrykkelige samtykke til behandlingen, og der er et relevant og sagligt formål (2). Det følger af persondatalovens § 11, stk. 2, nr. 1 og 2, samt af lovens § 5, stk. 2.

1. Det følger af lovgivning

Virksomheder kan normalt registrere kundens cpr-nummer, hvis det er fastsat i anden lovgivning (særlovgivning).

Eksempler fra praksis:

- Virksomheder, som er forpligtet til at indberette cpr-nummer til SKAT - det kan være som arbejdsgivere, banker mv.

2. Samtykke og kravet om saglige grunde

Den registreredes samtykke defineres i persondatalovens § 3, nr. 8, som enhver frivillig, specifik og informeret viljestilkendegivelse, hvorved den registrerede indvilger i, at oplysninger, der vedrører den pågældende selv, gøres til genstand for behandling.

Bestemmelsen indebærer, at det klart og utvetydigt skal fremgå, at kunden giver samtykke til, at cpr-nummeret må behandles, hvem der kan foretage behandlingen og til hvilke formål. Informationen skal være tilstrækkelig til, at kunden kan vurdere, hvorvidt samtykke bør gives.

Virksomheden må dog kun behandle cpr-nummeret, hvis den foruden kundens samtykke til registrering eller brug af vedkommendes cpr-nummer har et relevant og sagligt formål med sit ønske om registrering.

Et relevant og sagligt formål er efter Datatilsynets opfattelse løbende mellemværender - abonnement, medlemskab og lignende - mellem kunden og virksomheden, når praktiske eller administrative hensyn gør, at cpr-nummeret skal registreres. Selv om kunden har forudbetalt fx et abonnement, kan der godt være et løbende mellemværende mellem kunden og virksomheden.

Konkrete eksempler fra Datatilsynet:

- Abonnement med mobiltelefonselskab, medlemskab af fitnesscenter (der er brug for at sikre en entydig identifikation af kunden fx i forbindelse med indbetalinger).
- Lejeforhold (det lejede afleveres ikke, og lejer skal kunne findes).
- En virksomhed stiller et produkt til rådighed for kunden, som kunden skal tilbagelevere til virksomheden, fx et programkort til digitalt tv.

Derimod vil det efter tilsynets opfattelse som hovedregel ikke være relevant og sagligt, at virksomheder registrerer kundens cpr-nummer, hvis der betales kontant for en vare, og den udleveres, og hvor der derefter ikke er nogen forbindelse mellem kunden og virksomheden.

Datatilsynet stiller krav til private virksomheder om, at overførsel af cpr-numre via hjemmesider skal ske krypteret.

For yderligere information om registrering og brug af cpr-nummer henvises til Datatilsynets hjemmeside www.datatilsynet.dk.

Markedsføringsloven - hvornår har private krav på at få cpr-nummer oplyst

Forbrugerombudsmanden modtager løbende henvendelser om virksomheders krav om oplysning af cpr-nummer som betingelse for at indgå en aftale med en kunde eller levere en aftalt ydelse. Det rejser spørgsmålet, om virksomheden handler i overensstemmelse med god markedsførings-skik.

Forbrugerombudsmanden har i sin vurdering af spørgsmålet lagt vægt på den praksis, der er lagt i Datatilsynet for registrering og brug af cpr-numre i henhold til persondataloven. Vurderingen efter markedsføringsloven sker således i lyset af reglerne i persondataloven.

Lovgivning fastsætter, at cpr-nummer kan registreres eller bruges

Hvor det i anden lovgivning er fastsat, at en virksomhed kan behandle cpr-numre, vil cpr-numre også kunne kræves oplyst af kunderne uden, at virksomheden kommer i strid med god markedsførings-skik.

Eksempler fra praksis:

- Efter hvidvaskningsloven kan Rejsekortet kræve kundens cpr-nummer ved køb af visse af de udbudte korttyper. Tilsvarende kan posthuset ved kontant betaling af regninger bede om cpr-nummer.
- For at deltage i onlinekasino skal kunden oplyse cpr-nummer til spiludbyder.
- Medielicens - indehaveren/brugeren af et apparat skal i forbindelse med tilmelding oplyse cpr-nummer til DR Licens.

Ingen lovgivning – virksomheden skal have samtykke

Hvis virksomheden ikke kan henvise til lovgivning, som fastsætter, at cpr-numre kan behandles, må det vurderes, hvad der så skal til for, at det kan tillades, at virksomheden afkræver kunden dennes cpr-nummer.

I markedsføringslovens § 1 om god markedsførings-skik ligger der også et saglighedskrav, selvom dette ikke er lovfæstet som i persondataloven. En virksomhed kan således kun bede kunden om samtykke til registrering af

dennes cpr-nummer, hvis formålet med anmodningen kan anses for sagligt under hensyn til aftaleforholdet mv. Det kan fx være ved løbende mellemværender som abonnementer og lejeforhold, eller aftalen indebærer, at kunden får stillet et produkt til rådighed, som skal tilbageleveres til virksomheden såsom et programkort til digitalt tv.

Formål, som ikke anses for relevante og saglige efter persondataloven, vil som udgangspunkt heller ikke blive anset for relevante og saglige efter markedsføringsloven.

Spørgsmålet er dernæst, om der vil være tilfælde, hvor virksomheden kan registrere cpr-nummer efter reglerne i persondataloven, men hvor kravet til kunden om oplysning om cpr-nummer (samtykke til registreringen) må anses for at være i strid med god markedsføringsskik.

Når vurderingen efter markedsføringsloven sker i lyset af reglerne i persondataloven, betyder det, at der kun vil blive grebet ind efter markedsføringslovens § 1 i tilfælde, hvor det er åbenbart, at der ikke er en saglig begrundelse for at bede om cpr-nummer.

Der vil ved vurderingen af, om kravet om oplysning af cpr-nummer er i strid med god markedsføringsskik, blive set på, hvilket formål der forfølges, herunder virksomhedens angivelse af administrative hensyn, og om dette formål relativt nemt kan opnås på anden måde.

Eksempler fra praksis, hvor virksomheden normalt ikke har en saglig grund til at kræve cpr-nummer

- Kontante køb i fysisk forretning, når produktet (ikke abonnement mv.) bliver udleveret i forretningen eller udbringes til køberen.
- Køb med særlige betalingsinstrumenter i forretning/e-handel (fx betalingskort/mobiltelefoner), hvor købet ikke har karakter af et løbende mellemværende.
- Tilbagebetaling i forbindelse med afregning af energiforbrug eller restbeløb på et transportkort, der ikke er knyttet til en bestemt person som fx det såkaldte anonyme Rejsekort.
- Udlevering af vare/tilbagebetaling ved returnering af varer.
- Kreditvurdering i kreditoplysningsbureauer (Datatilsynet tillader ikke brug af cpr-numre her).
- Dialog med potentiel kunde/nuværende kunde om salg/mersalg (fx bredbånd).

Særlige forespørgsler til Forbrugerombudsmanden:

- Forsikringsselskaber beder ofte om den potentielle kundes cpr-nummer, når de skal udarbejde et specifikt forsikringstilbud. Forbrugerombudsmanden henviser til Finanstilsynet, der i første om-

gang vurderer god skik for finansielle virksomheder, herunder forsikringsselskaber (www.finanstilsynet.dk).

Når virksomheden vil og kan betinge salg mv. af oplysning om cpr-nummer

Når en virksomhed har en saglig og relevant begrundelse for at bede om cpr-nummer og derfor lovligt kan gøre det, skal det - hvor omstændighederne taler for det - oplyses klart og tydeligt i markedsføringen, at oplysning om cpr-nummer er en forudsætning for fx indgåelse af aftalen.